

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Augustanae Confessionis Historiam, Rectore Magnificentissimo, Serenissimo ... Friderico Augusto, Principe Regio ... A Recentiorum Quorundam Corruptelis Breviter Vindicatam Dabunt

**Wernsdorf, Gottlieb
Seeger, Johann Friedrich**

Vitembergae, 1705

§II.

[urn:nbn:de:bsz:31-67830](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67830)

§. II. Quæ cum ita se habeant, mirari satis non possum impudentiam eorum, qui sua Lutherò eripere ornamenta, & ad Zwinglium transferre temerario dicam, an improbo, ausu tentant. Primus, quod norim, publico scripto apud *Helvetios* liquidam veritatem corrumperere, & Soli tantum non offundere tenebras est ausus *R. Gualterus*, qui in *dedicat. homil. in Matth. ad Josuam Wittenbachium* ita scribit: *Vestra genti non sola Helvetia nostra, verum etiam NB. Orbis Christianus debet per Huldéricum Zwinglium, & fidissimum ejus Achatem, Leonem Iudæ, factam Evangelicæ doctrinæ in Tigurina Ecclesia restitutionem.* Apud *Saxones* vero primus commenti hujus, perinde ut aliorum, auctor & defensor fuit *Christ. Pezelius*, qui, *P. IIX. Argument. Philippi p. 238. 239.* apud *Helvetios paulo ante Lutherum* emendationem doctrinæ & abusuum Pontificiorum coepisse, contendit. Hos secutus *Mich. Philippus Beutherus*, decennii integri prærogativam, uti testis est *Hottingerus l.c. p. 221.* Zwinglio non sine enormi absurditate tribuit. Tum vero *Moses Amyraldus de secess. ab Eccl. Rom. p. 44.* Zwinglium *viam ad reformationem in Helvetia anno integro, antequam Lutherus in Germania appareret, affectasse, docet.* Eandem tuetur sententiam *Hadrianus Regenvolscius, seu, ut verum nomen afferam, Andreas Wingerfcus in Hist. Eccl. Slav. p. 42.* nec non *G. Hornius in Compend. Histor. Eccl. pag. 170.* *Hottingerus autem in Hist. Eccl. sec. XVI. P. II. c. III. p. 202. seq. Jure Zwinglium ratione Ordinis in Reformatorem Catalogo præmitti, ut qui reformationis curam primus suscepit, prolixè, & data opera, disputat.* Denique *M. Arnoldus*, ut pessimam quamque sententiam avidissime sectatur & arripit, sic huic quoque cavillationi in suo hæreticarum fabularum Centone *L. XVI. c. V. f. 41.* applaudit, indignatus propemodum, quod auderent No-

ftri

stri tantilla de re cum quoquam contendere, cum perinde sit, quo demum cunque Auctore ac duce ad Evangelii lucem redierint. Quasi vero in fanatici hominis gratiam deferenda sit veritas, vel etiam Viri, de toto coetu sacro immortaliter meriti negligenda sit dignitas. Bene & sapienter contra Pezelium, fabulæ hujus in Saxonibus instructorem *D. Nic. Selneccerus* in der Entwurfung seiner Gegenantwort p. 40. scribit: Daß wir von Luthero viel/ und tausendmahl vielmehr halten/ denn von allen andern/ auch seinen/ gelehrten/ und wohlverdienten Theologen, soll und wird uns niemand verdencken. Er ist groß für **GOTT**/ und das Werkzeug/ das **GOTT** lange zuvor/ in seinem Worte/ gedacht/ daß er durch ihn wolte das höchste Werk aussrichten für dem jüngsten Tage/ so nach Christi Geburth geschehen ist/ nemlich/ daß er durch ihn den verfluchten Antichrist offenbahret/ und mit dem Geist seines Mundes umgebracht hat/ 2. Theff. II. Dazu haben ja andere auch geholfen/ scilicet, nachdem Lutherus allein den ersten Sturm herüber hatte/ und nun dem Pabst seine Mauern an allen Orten gebrochen/ löcherig gemacht und hernieder gerissen. Wenn denn das Werk den Meister selbst lobet/ und kein vernünftiger Mensch das läugnen kan/ und der Pabst des öffentlich bekant ist --- Wie solten wir denn wider die augenscheinliche Beweissung diesen Mann dafür nicht ehren/ und in Würden halten/ den **GOTT** für allen gewürdiget hat zu dieser letzten Zeit? wie könten wir das für **GOTT** verantworten? *De Arnoldi tamen sententia parum interest, Cinglius a Luthero, an Lutherus a Cinglio sua petierit: Noster ab Helvetico, an Helveticus a Nostro primum coetu discesserit: Tigurum, an Vittembergæ, Ecclesiarum, quotquot emendata sacra sequuntur, constituatur Metropolis. Sed hic ipsos Reformatos inter li-*
tem

tem peroret sententiamque ferat, in *Hist. Palat. Altingius*.
Quod, inquit, nascenti Evangelio Hierosolyma, id renascenti
duæ insignes fuerunt Metropoles, Wittenberga Saxonum, &
Tigurum, Helvetiæ Caput. Et Ecclesiæ quidem Palatinæ utram-
que matrem & grato corde agnoscunt, & grato ore celebrant.
Vittembergam quidem NB. quoad primam originem pri-
maque incrementa, Tigurum vero quoad puritatem, clarita-
tem & perfectionem. Nos igitur tam multis, tam gravi-
bus, addo etiam domesticis, testimoniis nixi, Lutheri soli
gloriam susceptæ sacrorum instaurationis asserimus, lu-
bricas suspectasque aliorum auctoritates parum morati.
Gualterus enim, quod facile illa ex dedicatione apparet,
Wittenbachianæ gentis gratiam cum Lutheri injuria ca-
ptavit. Pezelius a Selneccero & aliis, vel centies est in
mendacio deprehensus. Beutherus ab ipso Hottingero
deseritur, ab aliis etiam ridetur. Regensvolsciis præter
Gualterum, & nescio quod Bullingeri MSCtum, quos
laudaret hoc in argumento, auctores non habuit. Hor-
niius non satis sibi constat, ut qui l. c. toto ante Lutherum
anno repurgandæ religionis initium fecisse Zwinglium scribit,
& paucis tamen ante lineis affirmat: inveteratæ Pontificiæ
tyrannidi qui se opponeret, fuisse neminem: solum M. Luthe-
rum, virum acri ingenio præditum, id tentasse. Nam, si Zwin-
glius suo ipsi exemplo præivit, nec primus, nec solus fuit,
qui Pontificis auctoritatem labefactare conatus est. Sed
&, quod mirum, doctissimus Hottingerus, sui non satis
memor, ea proposuit, quæ secum conciliari non possunt.
Zwinglium enim jure primum omnium Reformatorem ha-
bereri, docet, & pag. tamen 197. reformationem dogmatum su-
sceptam, & gravissima, quæ sunt secuta, certamina ab anno
sec. XIX. arcessit. Cumque p. 201. impiam veniarum
Pontif. mercaturam a Samsone anno eod. institutam, com-
memo-

memorasset, subjungit: *Hæc ratio fuit & occasio Reformationis.* Si ergo a veniis petita reformandi occasio fuit, quâ biennio ante Lutherum coepisse potuit? *Arnoldum* studii partium, fideique malæ, arguimus, qui, quæ adversarii sua pro opinione adducere solent, opera data recensuit, & quæ modo cunque potuit, testimonia in eorum gratiam compilavit; Nostra vero, quæ supra magno numero exhibuimus, præterit prorsus, studioque disimulavit, quæ tamen tuendæ veritati maxime idonea esse, nemo non, suopte judicio, facile assequetur.

§. III. Parum ad rem est, quod a Sculteto, Regenvolscio, Hottingero, Arnoldo, aliisque urgeri solet: *Lutherum non unum ex omnibus fraudes Romanæ Curie t. t. agnovisse, imo Zwinglium & Capitonem, quod ex hujus ad illum literis constet, diu ante de deficiendo Pontifice communicasse.* Quis enim non intelligit, hoc pacto quæstiones confundi plurimum diversas. Aliud enim est, *necessitatem emendandæ religionis agnoscere:* aliud, *emendationem aggredi, & suscipere.* Aliud, *jugum Pontificis impatientius ferre;* aliud, *idem illud excutere:* aliud, *reformationis cupidum,* aliud, *illius auctorem esse:* aliud *denique de deficiendo Pontifice cogitare,* aliud *eundem reapse dejicere.* Prius illud commune fuit Lutheri cum aliis. Nec enim inficias imus, etiam ante Lutherum *Vveselium Wormatiæ, Keisersbergium Argentinæ, Russum Rubecæ, Prolem Lipsiæ, Erasmus Basileæ,* alios aliis in locis, fuisse, qui non minus anxie emendationem Sacrorum optarunt, quam corruptelas in doctrina & moribus exacte norant. Et vero quid fieret de testibus veritatis, Ecclesiæque purioris reliquiis ante Lutherum, quorum sat spissum catalogum contexit olim eruditissimus *Flacius?* Posterius autem soli Lutheri asserimus, ut qui solus inveteratam

B Ponti-